

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

<p><i>Predplatná cena :</i></p> <p>Na celý rok 2 zl. — kr. Na pol roka 1 > — > Na štvrt roka — > 60 ></p> <p>Jednotlivé číslo 4 kr.</p>	<p>Spisujú a vydávajú:</p> <p>MIKULÁŠ LEPSÉNYI a GERHARD NÉMETH.</p> <p>Hlavný spolupracovník: FRANTIŠ BLESZKÁNY.</p>	<p><i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti <i>I. ker. Döbrentey-úlica 18.</i></p> <p>sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr.</p>
---	--	--

Odstúp satanášu...

Keď božský náš Spasiteľ úrad verejného vyučovania nastúpil mal, štyriat dňi a noci chystal sa na púšti medzi pôstom a modlitbou ku vážnemu dielu svojmu. Po štyriatdennom pôste zlačnel. Vtedy pristúpil k Nemu diabol a pokušoval Ho tri razy; pokušoval Ho k obžerstvu, aby si — jestli je vraj Syn Boží — narobil chlebov z kamenia; pokušoval Ho k pýche, aby sa shodil s vrcholca chrámu; pokušoval Ho ku lakomstvu, že Mu dá vraj statky celého sveta, jestli padnúc klanaf sa bude — diablove.

Chystáme sa i my ku vážnemu dielu. Chystáme sa novú, čistú zástavu *ľudovej strany* vytýčiť a ľud náš utláčaný z potupného jarma klamlivej svobodomyselnosti vysvo-

ALBRECHT kráľovské knieža.

bodit. I my zlačneli sme už po opravdivej svobode a rovnoprávnosti; nechceme sa dať za nosom vodit od kadejakých svobodomyselných šudierov a politických farizejov, ktorí nám nielen vrecká vyprázdňujú ohromným dvíhaním poplatkov a daní, ale i sväté náboženstvo naše nohami šliapu.

Teraz už, keď zobudzajúci sa ľud smelo stavá sa do radu; keď zástava *ľudovej strany* v Levoči skvelé víťazstvo vydobyla; keď v Dunaszerdahelyi, v Čáktorni, v Boňháde len ošklivým podplácaním, napájaním a násilnstvom premohli a utlačili hlas ľudu: teraz už pristupuje k nám diabol klamlivej svobodomyselnosti, diabol ziskubažiacého vlastenectva, diabol tyranškého pokoja, a nič

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiat široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

inšie od nás nežiada, len to, aby sme na kolená padnúc klaňali sa tyranskému bohovi svobodomyseľnosti a ukrutnej bohyně sebeckého vlastenectva.

Len že daromné je pokúšanie toho ducha pekelného. Ľud od úžerníkov vycicaný, od svobodomyseľných dobrodruhov vždy oklamáný, s opovržením odvracia sa od tej pekelnéj obludy a hromovitým hlasom kričí: odstúp satanášu!

Satanáš svobodomyseľnosti škrýpe zubami, pľuje, hromží, nadáva, lebo cíti, že sa trón ohyždného panovania jeho klátiť počína.

Nehanebno nadávajú tým kňazom, ktorí ľud napomínajú ku striezlivosti ku svedomitosti a nábožnosti; tých kňazov ale, čo do mastných hrncov chcú nakúkať a s pánmi mameľukmi pri stoloch dobre naložených sa objímať, tých vyhlasujú za osvietených mužov a výborných vlastencov. Všetkým občanom uhorským, ktorí nedajú sa vodiť na povrázku od főišpánov, ališpánov, služných a notárov, nadávajú do naničhodných buričov, ktorí chcú vraj zničť a rozbúrať základy štátu; ba nedávno jeden főišpán tak ďaleko zašiel v múdrosti svojej, že pri pohárkoch v prítomnosti mnohých kňazov riekol: Jedna čiastka kňazstva, tmu nenávisti rozširuje a zaslepeno ženie sa proti všetkému, čo je základom štátu a cirkve.

Počujte milí rodáci túto neslýchanú múdrosť; keď kňazi vaši vystavujú sa a bojujú proti zákonom beznáboženstva a civilneho párenia, vtedy — dľa múdrosti toho pána főišpána — bojujú vraj proti základu cirkve a štátu. Svätý Štefan, prvý kráľ uhorský hrozne pomýlil sa teda, keď kresťanské náboženstvo za základ vlasti našej vyhlásil; ba — dľa svobodomyseľných pánov — sám Kristus musel sa pomýliť, keď svobodu beznáboženstva a civilné manželstvo nehlásal, lebo vraj cirkev na „základe“ beznáboženstva a civilného párenia spočíva.

Ako ten pán főišpán zmýšľa, tak zmýšľajú i ostatní svobodári. Týmto osvietencom, každý sebavedomý a nábožný človek je naničhodným buričom, socialistom, anarchikom. Áno, tým anarchikom pripodobňujú nás, ktorí anarchisti vo Francúzku a inde, bombami, dynamitom a vraždenníckou dýkou bojujú proti vrchnostiam svetským a proti oltárom. Vy teda drahí rodáci, keď sväté náboženstvo vaše tupiť si nedáte, keď práva občianske svobodno a svedomito užívať chcete, keď pri voľbách hriješno podplácať a ošklivou korhelicou zviest sa nedáte, keď bezrozumným zverom rovnať sa nechcete, vtedy ste i vy — dľa liberálnych vzdalancov — tiež nebezpeční anarchisti; lebo vraj „ohrožujete každého a všetko,“ ohrožuje-

te — ako vládne noviny píšu — majetok, a síce nielen majetok židov, ale každého, ktorý má majetok, a najviac vraj ohrožujete krajinský poriadok a snemovňu.

Ešte sa len prebúdzaf začína dobrý ľud náš, ešte len mladistvé dni žije ľudová strana, už vraj ohrožuje všetko. Áno všetko, nadovšetko ohrožuje ľudová strana pokoj pánov mameľukov pri plných hrncoch a válovoch.

Satanáš z pekla preto pokušoval Krista, lebo sa tiež bál o svoju moc a cítil, že trón ošklivého pántva jeho srútiť sa ide. Aj satanáš svobodomyseľnosti cíti teraz, že ľud vymaniť sa chce z ošklivej služby jeho; preto pokušuje: pokoj, lásku k vlasti, pokrok, osvetu, pijatiku, podplácanie sľubuje, aby len ľud na kolená padnul a nie Kristovi, lež mameľukom aby sa klaňal. Ba v istom ohľade, satanáš našej svobodomyseľnosti, horší, zlostnejší je od toho diabla, ktorý Krista pokušal.

Diabol Krista pokušujúci, len klamlivými sľubmi a slovami podlizačnými chcel zvífaziť; avšak satanáš našej svobodomyseľnosti nespokojuje sa s puhými sľubmi; on i hrozby upotrebuje a bitkou hrozí sa tým, čo pred ním na kolená padnúť nechcú.

Vládne noviny „Nemzet“ píšu o kňazstve, čo o čiernom vojsku, ktoré vraj krvavý križ nepokoja roznaša po celej vlasti; otcovia duchovní vraj veľmi zabudli na svoje krásne povinnosti; oni sú vraj teraz už hrba nevedomých, neokrúchaných fanatických (vzteklých) zvodcov ľudu; hľadajú vraj bitku a tak sa zdá, že ju všade dostanú; s týmito lúpežníckymi (martialóc) gverillami (čatami) vraj uhorská žandarmeria ľahko si pomôže. Takéto krásne veci píšu o našich kňazoch tí páni, čo vždy svobodu v neumytých ustách svojích omáľajú a bodákmi žandárov chcú rozširovať svobodu. Nám do anarchistov nadávajú, že proti vrchnostiam búrime; a oni našich biskupov na ulici zhanobili, pľuvali a teraz im nadávajú že sú naši biskupi „ofelie vo fialkovom hodbábe oblečené.“

V skutku, čo sa u nás deje, to presahuje už všetky hranice, to sú už výčiny zúfalstva. Niektoré vládne noviny už aj to narádzajú, aby sa zhabaly cirkevné statky. Nuž aspoň by mali židia potom zas čo kupovať; veď od zemänov už i tak väčšiu čiastku pántvi odkúpili. Noviny „Pesti Hirlap“ v horlivosti a svobodomyseľnosti svojej tak ďaleko idú, že hovorla, že vraj bude sa museť siahnuť už k silnejším prostriedkom proti ľudovej strane a proti vodcom jej; chopiť sa bude vraj treba šable, lebo že šetrenie nepomáha. Teda diabol svobodomyseľnosti už šabľu chce fahať, na väčšiu slávu svobody.

Neni divu, že ablegát Polónyi v snemovni verejne hovoril, že v celej Europe niet štátu, kde bolo by právo tak málo bezpečné, ako u nás.

Dvoch našich hrdinských vojínov, dvoch redaktorov novín kresťanských, už do žalára vrhli. Szemneacza, redaktora „Magyar Államu“ na osem, Lepsényiho, redaktora „M. Néplapu“ a nášho „Krešťana,“ na šesť mesiacov do žalára odsúdili na základe urazenia kráľa. Darmo sa osvedčili naši hrdinskí bojovníci, že kráľa uraziť nechceli; darmo sa hovorilo, že „Magyar Ujság“ vládne to noviny, neuctivo vyslovily sa o kráľovi a predsa stíhané a pred súd volané neboly: štátny zástupca odpovedal, že on tie vládne noviny „nečítal.“ Viac teda svobodno vládnym novinám, ako iným. Toto je tá naša spravodlivosť a nestrannosť.

Naše úrady všade len ňuchajú, či sa volakto opováži samostatne, proti srsti vlády, smelo a po mužsky mienku svoju vysloviť a od presvedčenia svojho neustúpiť. Väčšiu pozornosť obracajú úrady na katolícke kruhy, ako na tú strašnú biedu a hlad, ktorá nielen na horných stranách vlasti našej, ale i v tom najbohatšom kraji Uhorska panuje. V Congrádskej, v Békéšskej stolici na 100,000 ľudí hladuje; len v samom meste Hódmezővásárhelyi na 3000 rodín v najväčšom zúfalstve mrzne a hladuje. Už i v snemovni 20. februára verejno vyznať museli i páni ministri, že na bohatých Dolniakoch strašná bieda zúri: na Horniakoch bieda a hlad tiež nič nového neni. Ubohý vycicaný ľud zúfanelivo vystiera o pomoc vyschnuté ramená svoje, a keď pomoci žiadnej nedostáva len vždy väčšie porcie a poplatky, so slzami a bolestným srdcom opúšťa rodisko svoje a preč za more do Ameriky uchodí.

A čo činí vláda voči strašnej tejto biede a hladu? Ona stará sa len o voľby svojích mameľukov a úradníkom rozkazuje, aby bedlivo pozor dávali, nie na biedu a hlad ľudu, ale na katolícke kruhy. V Nitre svobodomyseľno rozkázalo sa, aby uradníci z katolíckeho kruhu vystúpili; inde zas ešte i na železničiarov nátlak činia, aby sa spolkov katolíckych chránili. Apponyi verejno na oči vyhodil vláde 20. februára, že nemá slušnej známosti o smutnom položení hladujúceho ľudu na dolnej zemi. Polónyi ablegát prosil, aby tí dobre pensiovaní bývali ministri, 8000 zl. pensie svoje hladujúcemu ľudu udelili. No pán ministerpredseda odpovedal, že biedu a hlad ľudu lepšie — študirovať bude.

Na voľby vyhadzujú sa statisíce; na staré písma Kossútha obetuje sa 100,000 zl; na nové matriky, ktoré z lásky vlasti nikto darmo nepovedie, udelia sa milliony: lež hladujúcemu

ľudu udelilo sa 20. februára asi 3600 zl., totižto plat jedného dňa pánov ablegátov. Z tejto veľkodušnej obeti, sotva po pár krajciarov pripadne na hladujúcich, ubiedených spoluobčanov našich.

Ľud biedu tre, mrzne, hladuje; a teraz ku hladujúcemu ľudu pristupuje diabol svobodomyseľnosti, ako pristúpil satanáš ku Kristovi po štyridaťdennom pôste. I teraz pokušuje satanáš svobodárstva a žiada od hladného ľudu: dám hladnému žaludku tvojmu civilny sobáš; dám ti svobodu beznáboženstva; dám ti nové matriky; dám ti svobodu prestupovania na židovskú vieru; dám ti pri voľbách korhelice, — len padni na kolená a klaňaj sa i na ďalej mne, diablove svobodomyseľnosti a anjelom mojím, mameľukom.

Avšak ľud hladujúci neverí viac „otcovi klamstva;“ neverí a veriť nebude satanášovi pokušujúcemu.

Odstúp satanášu! Ľud hladný nikde a nikdy nenasýtil sa civilným sobášom, — lež chlebom. Odstúp satanášu! Chleba, chleba pýtam, mne a hladným dietkam mojím: tak volá ľud hladný.

Satanáš sa divoko rehoce, žandárov si volá na pomoc a šablou chce rozširovať „svobodu.“

Ľudomil.

POLITICKE CHYRY.

Neodvislá strana sa na dvoje rozpadla. Ľudová strana veľký bôľ zapríčinila u pánov neodvisliakov. Videli, že im počestnosti ubýva, ľud započína čisto vidieť. Pravdaže sa jej veľmi naľakali. Rekli, nečo treba urobiť. A i urobili. Eugen Kapotsffy zadal jedon návrh, aby strana vyvolila jedon výbor, ktorý by, pochodiac krajinu záležitosť neodvislej stránky usporiadal a privržencov získal. Julo Jušth predseda stránky neuznal za dobrý ten návrh, a vyslanie výboru pokladal za úrážlivé na seba. Tedy to chcel, aby predsedu, to jest jeho poverili vedením ustrojenia. Väčšina však nemusela mať dobrú mienku o vlohách pána Juštha, lebo návrh Kapotsffyho prijala. Následkom čeho Jušth vystúpil z kruhu strany a s ním i následovní vyslanci:

Štefan Baky, Adalbert Barabáš, Árpád Beniczky, Max Beniczky, Štefan Bornemissza, Vilem Boda, Ludvik Csávolszky, Julo Endrey, Blažej Farkaš, Albert Gencsy, Daniel Haviár, Ignác Helfy, Pavel Hoitsy, Valent Illyés, Dezider Isaák, Julo Jušth, Leopold Kállay, Albert Kišš, Štefan Kolozsváry-Kišš, Adalbert Komjáthy, Jozef Konkoly-Thege, Pavel Kemény, Julo Lukács, Mikuláš Lakatoš, Imrich Madarász, Ladislav Meško,

Ludvik Múlek, Julo Nánáŕy, Julo Noszlopy, Ludvik Olay, Aleš Pap, Alexander Pogány, Móric Putnoky, Ludvik Rigó, Huba Szemere, Koloman Thaly, Daniel Thold, Ján Tóth, Ernest Tóth, Jozef Vereš.

Čože ešte bude z tejto dvohlavovej ustavičnej sa hryzúcej stránky?

Pohrab Albrechta kráľovského kniežata.

26-ho februára pochovali Albrechta kráľovské to knieža do krypty u kapucínov vo Viedni. Mal skvostný a významu plný pohrab. Truhlu jeho sprovádzalo množstvo panovníckych osôb, a zastupiteľov cudzozemských dvorov, na samom predku náš kráľ, popri ňom nemecký cisár Vilém. Na pohrabe vzala účasť i uhorská vláda a skrze svoje vyslanstva i obidve snemovne uhorského snemu. Vedľa spoločnej armády, ktorá po kráľovskej rodine v prvom rade smúti, dostavili sa i zastupitelia uhorského vlastibranstva.

Nemecký cisár vo Viedni.

Príchod nemeckého cisára do Viedne stal sa veľkolepou slávnosťou. Na stanici severnej železnice už pred 11 hodinou predpoludním dostavili sa skoro všetci vo Viedni sa zdržujúce kráľ. kniežatá, vynímajúc Jozefa kr. knieža, ktorý je nemocný. I sam kráľ už pred 11 hodinou prišiel v jednokrojke svojho pruského gardistského pluku. Kr. kniežatá: Karol Ludvik, Františ Ferdinand a Rajner mali na sebe jednokrojku svojich pruských plukov, kdežto Karol Štefan kr. knieža dostavil sa v uniforme nemeckých námorníkov.

Náležito o 11 hodine prišiel osobitný dvorný vlak. Vojenská muzika započala hrať nemecký generálmars a cisár Vilém v uniforme svojho uhorského husárskeho pluku vystúpil z vozňa. Kráľ a nemecký cisár sa objali a božškali. Na to kráľ predstavil nemeckému cisárovi údov svojej sprovádzky, ktorých potom nemecký cisár jako dobre známych pozdravil. Potom zas nemecký cisár predstavil nášmu kráľovi svoju sprovádzku a síce: baróna Loea generála, baróna Hahnke generála, baróna Sendena kontreadmirála, Plessena hlavného krídelného pomocníka a ešte iných.

Na službu sú vyriadení ku nemeckému cisárovi, knieža Lobkovič feldzeugmeister, Ströhr plukovník, barón Buttlar major a jedon officier 7-ho husárskeho pluku.

Pohrab.

Okolo tretej hodiny odpoľudňa začali prichádzať panovnícké osoby a kniežatá. Generáli

a officieri vtiahli do cisárs. zámku a postavili sa okolo sochy Františovej. Vonku ale veľké húfy vojska vyrukovali a nesmierne množstvo obecnstva všeliakej vrstvy.

Náležito o 3 hodine dostavili sa v zámkovej kaplici Františ Jozef náš kráľ a nemecký cisár Vilém, ďalej zastupitelia cudzozemských dvorov a kráľ. kniežatá.

Farár z kráľovského zámku posvätil truhlu a komorníci, a iní dvorní sluhovia vynesli truhlu na úmrľčí voz v tak zvanom Schweizerhofe, do ktoréhō bolo zaprahnuto šesť sivých koní.

Pred truhlou išli: barón Piret hlavný dvorný majster, krídelní pomocníci nebožtíka, vyslanstvo byvalých ordonanských officierov, farár s kňazstvom, dvoroví dôstojníci a sluhovia.

Dva panovníci a ostatné panovnícke osoby, kr. kniežatá, cudzozemské officierské vyslanstvá išli za truhlou.

Zvony na všetkých väžách po celom meste zazneli. Vojská bily na bubny generálmars; prôvod sa pohol cez Ringstrassu, Albrechtplatz, Tegetthofstrassu ku kapucinskému kostolu.

V kostole už pred troma hodinami sa shromaždili všetci ti, ktorí ako nie vojenski nemôhli účasť vziať na prôvede, všetci títo na pravej strane v kostole zaujali miesto, kdežto ľavý bok pokým nedošiel prôvod, ostal prázdny.

Na pravom boku v kostole boli diplomaticki zastupiteľovia a zvláštne vyslaní poslanci, — všetci to v skvostnom ruchu — ktorí neboli vojáci. K ním sa pripojil i pápežsky nuncius, biskupi a ministri, a iní vysokí hodnostári a štátni úradníci.

O pol štvrtej hodine odpoľudňa oznámili, že prôvod sa už blíži. Kňazstvo s kardinálom kniežaťom arcibiskupom Grušom išlo na Neue Markt, aby odtiaľ do kostola prôvod doprovodilo.

Kráľovské kňazné prišli tiež do kostola a v tichosti zaujaly miesto. Keď smutný voz prišiel ku kostolu. V skvostnom ruchu oblečení dvorní sluhovia sňali z voza truhlu a vnesli ju do kostola, z každého boku truhly šlo po šesť telesných strážníkov.

Jeho Veličenstvo a cisár Vilém na to vstúpili do kostola a na dvoch pre nich prichystaných modlitebných stolcoch najbližšie k truhle zaujali miesto. Za nimi prišli kr. kniežatá, vyslanstvá cudzích plukov, tajní radcovia a i z pomedzi generálov len ti mohli vojsť, ktorí boli tajní radcovia, ostatní museli vonku na Neue Marktu ostať.

Na to kardinál posvätil truhlu a zanesli ju do krypty. V tom okamžení, vyrukované vojsko konalo strelbu na uctu: v tom istom čase na šmeltcovom námestí dve brigády

delostrelby z každého svojho dela po trikrát vystrelily.

V krypte ešte raz posvätili truhlu. Ich Veličenstva cez kapucínský kláštor išli k vozu a vrátili sa do kráľovského palácu. Keď sa už i kňazstvo naspák navrátilo hlavný dvorný majster oddal kľúče od truhly kvardiánovi, a hostia na pohrabe účasť vzavší sa rozišli.

Veniec cisára Viléma odpoľudňá o pol šiestej hodine položil jedon pruský generál na truhlu Albrechta kráľovského kniežata.

Obed v kráľovskom dvore.

Večer o 6 hodine v kr. zámku bol rodinný obed, na ktorom vzali účasť: cisár Vilém, Vladimír, veľké knieža, aostanské knieža, a ostatné tu sa zdržujúce panovnícké osoby a kráľovské kniežatá a kňazné.

Po obede nemecký cisár rozlúčil sa s údami cisárskej rodiny a potom o pol 8 hodine dal hnať ku grófovi Eulenburgovi veľkému to pruskému poslancovi, u ktorého sa pol druhej hodiny zdržoval. V následovný deň cisár Vilém navrátil sa naspák do Berlína.

Krajinský snem.

V Budapešti 19. februára.

Obidva domy snemu zaoberaly sa dnes so smútkom panujúcej rodiny: i snemovňa zastupiteľov i snemovňa veľmožov. Zosnulé kráľovské knieža pochovávali na obidvoch miestach po tichu, jedine s rečou predsedy.

Zasadnutie zastupiteľov.

Zasadnutie zastupiteľov, na ktoré vynímajú Wlaššiča všetci ministri sa dostavili, o pol jedenástej predpoludním otvoril predseda Dezider Szilágyi, ktorý už predtým sa poradil s vodcami stránek. Najprv uhodnovernili zápisnicu minulého zasadnutia a potom predseda prehovoril takto:

Ctený dom! Smutnú povinnosť vykonávam, keď oznamujem smrť člena uhorskej vyšej snemovne a vo včulajšom čase jediného maršala spoločného vojska totiž arcikniežata to Albrechta. Pripomenul zásluhy zosnulého; potom navrhol, aby sa to vzalo do zápisnice, a aby zastupitelia poverili predsedu, že by Jeho Veličenstvu vyjadril sústrasť snemovne.

Zastupitelia nemo poslúchali reč predsedovú až do konca. Sotvá zaznel jedon schváľujúci hlas. Na to predseda zasadnutie zatvoril.

Zasadnutie veľmožov.

Ministerský predseda a ostatní ministri náhlivo prešli do vyšej snemovne, kde sotva

25—30 veľmožov bolo pospolu. Na zasadnutiu predsedoval Jozef Szlávy, strážca to koruny a následovne prehovoril:

Osvietení veľmoži! Smrť arcikniežata Albrechta maršala syna to jedneho chýrneho vodcu smútime. Od útleho svojho veku jako vojak verný svojej zástave svojmu najvyšiemu pánovi s celou oddanosťou slúžil. Vo vojne skvelé víťazstvá, v pokoji zásluhy o vycvičenie vojska nadobudnuté pamäti hodným činia jeho život. Avšak nie len jeho vojenské čnosti ho vychvaľujú, lež i v súkromnom živote vykonávaná jeho dobročinnosť nám ho za vzor vystavuje. Navrhol potom, aby sústrasť vyšej snemovne nad smrťou kráľ. kniežata Albrechta v zápisnici bola vyslovená; a aby vyšia snemovňa na pohrabe bola jedným vyslanstvom zo siedmych údov pozostávajúca zastupovaná.

Veľmoži všetko toto v tichosti prijali, ale na znak smútku veľmožovia v čiernom ruchu sa dostavili, na muzeume chvela sa smutná zástava, ohlašujúc, že vyšia snemovňa má mrtvého. Pavel Gyulai jakožto zápisník hned prečítal zápisnicu dnešnieho zasadnutia, ktorú na skutku uhodnovernili a predseda zasadnutie zatvoril.

V Budapešti 20. februára.

Dnes v snemovni zastupiteľov mávalo strašidlo biedy a núdzy skoro cez tri hodiny. Julo Endrey zastupiteľ už v predošlom zasadnutiu bol navrhol, aby všetci zastupitelia svoj jedneho dňa obetovali na uľavenie biedy na dolnej zemi. K tomuto návrhu dnes viacej zastupiteľov prehovorilo.

Prvý sa ozval Imrich Urányi, ktorý k návrhu Endreyho ešte to chcel dodať, aby ten plat jedneho dňa, ktorý zastupitelia odstúpia, nie pre dolnú zem, ale vôbec na núdzných celej krajiny bol obrátený. Potom ešte viacej zastupiteľov prehovorilo ku tomu predmetu. Dezider Perczel minister to vnútorných záležitostí oznámil; že pre núdzných v Hódmezővásheli už poslal tri tisíc zlatých; a že o iných núdzných nemá vedomosti. Na čo gróf Albert Apponyi poznamenal, že je to smutná vec, keď nadžupani ešte len včul počínajú oznamy robiť o núdzy.

Medzi tým ozval sa ešte i ministerský predseda barón Bánffy, ktorý sa vyslovil, že s touto otázkou je neni ešte obznámený a preto že na budúcu sobotu poradu povolal. Sľúbil, že vláda v svojom čase dôkladne sa bude zaoberať s liečením tejto galiby.

V Budapešti 22. februára.

Dnes sa započala dohoda o appropriácii. Lavica dostavila sa do snemovne s veľkou bojovnou prípravou, a hneď v prvý deň rečnili dvaja vodcovia bojovníkov totiž gróf Albert Apponyi a Gabriel Ugron. Jako sa ukazuje, táto debatta potiahne sa aj dva týždne a nebudú jej chýbať nápady.

Na počiatku zasadnutia predseda Szilágyi oslovil zastupiteľov, že ktorí žiadajú ísť na pohrab kráľ. kniežata Albrechta, aby sa uňho oznámili.

Prednásač návrhu Ludvik Láng, len zkrátka rečnil. Za ním hneď gróf Albert Apponyi začal rečniť. Prísno posudzoval cirkevnú politiku vlády. Jeho reč učinila veľký dojem a posmechom poranil vládu.

Konečne urobil návrh, aby snemovňa, pokiaľ vláda žiadno rukojemstvo neposkytuje stranivá toho, že sa krajina obráti na cestu zdravého pokroku, nepovolila prostriedky ku pokračovaniu takejto nezdravej politiky.

Po Apponym povstál Alfréd Šréter zo slobodomyselnej strany, ale jako zatvrdnutý mameľuk hlúpu reč držal; zvláštne zúrili jako vztekľý proti *ľudovej stránke*, mužov *ľudovej stránky* nazývajúc pošetilcami atď.

Gabriel Ugron s veľkým ohňom napadol včulajšiu vládu, ukrutno posudzoval jej pôvod a jej účinkovanie a konečne riekol:

— Pred ňou nepodvihnem môj klobúk, a nepovoľujem rozpočet! Krajná lavica s veľkou radosťou objala Ugrona a prosila prestávku na päť minút.

Konečne gróf Teodor Batthányi rečnil, zoberal sa s cirkevnou politikou a s voľbami zastupiteľskými, ktoré len nedávno sa vydržiavaly, a jakých prostriedkov pri týchto voľbách nadužívali korteši vládnej strany.

V Budapešti 23. februára 1895.

Dnešnú debattu započal Ján Zelenyák, prvý to a na tento čas ešte jediný zastupiteľ *Ľudovej strany*. V reči svojej dokazoval, že *ľudová strana* pochádza z ľudu a že jej snahy sú opravené. V jeho výstupe nebolo nič vyvolávajúceho, ale preto dostalo sa mu za podiel dosť posmechu, napadania od liberálov a neodvisliakov. Vôbec slobodomyselná a neodvislá stránka tú najväčšiu zlomyseľnú vôľu ukázala naproti Zelenyákovi z dvojnásobného ohľadu, už i preto, že je katolícky kňaz, a zvláštne preto, že je zastupiteľom *ľudovej stránky*. Ačkoľvek Zelenyák krásne, múdro a slušne rečnil, predseda slobodomyselná a neodvislá stránka na

silu usilovaly sa ho smiešnym urobiť, lež sa im to nepodarilo.

Za Zelenyákom povstál rečník Karol Eötvös, známy to už ochranca židovských rezníkov z Tisa-Esláru, ale aj vychyrený to kalvín, a ačkoľvek je zastupiteľom tej najkrajnejšej lavice, potajomky ale vždy podporuje i tie najzlostnejšie zámery vlády. Všetomže posmešne sa usiloval štípať Zelenyáka, lež kto je do politických pomerov a do Eötvösových fortieľov zasvätený, ten na Eötvösovú reč z hola nič dať nemôže, ani nesmie.

Proti Zelenyákovi ozvala sa ešte i tá najprázdnejšia tekvica, totiž kotrba grófa Gabriela Károlyiho; ktorý síce dosť sa nasekiruje v snemovni zastupiteľov, ale ešte nikdy nič múdreho nevyriekol, že však títo povstali proti Zelenyákovi a zúrili proti *ľudovej stránke*, to slúži len na pochvalu Zelenyákovi a na osoh *ľudovej stránke*.

Appropriáció.

V minulý piatok to jest 22-ho februára započala snemovňa pojednávať o appropriácii. Rozpočet krajinských výdavkov alebo útrat snemovňa už predtým bola prijala i v jednotlivých sadách i v celkosti, ale len pre krajinu. Včul pojednávajú ablegáti ale o tom, či tento už prijatý rozpočet krajinských výdavkov prisúdia i včulajšej vláde, lebo appropriácia toto latinské slovo toľko znamená, jako prisvojenie alebo privlastnenie. O tom sa tedy začali dohadovať, či útraty na krajinské výdavky včulajšej vláde privolia alebo odopru; jestli že snemovňa má dôveru k vláde, tedy jej privolí, jestli že ale nemá k nej dôvery, vtedy jej odopre, a v tomto páde vláda naraz by buchla, pokiaľ žiadna vláda nemôže spravovať krajinu bez dovolených útrat.

Podľa návrhu krajina má dôchodkov 468,550,257 zlatých, útrat ale 468,429,061 zlatých, zvyšok bol by tedy 22,196 zlatých. Keď by ale i toto všetko i v skutočnosti tak bolo, a nie len v mysli, predseda by nám chýbalo 577,804 zlatých, pokiaľ do rozpočtu: neni vzato tých 600,000 zlatých, ktoré minister obrany požadoval pod nápisom „nedoplatku rekrútov.“ Včul do podrobna rozoberú celú politiku vlády.

Jakožto prvý rečník v tejto debatte (dohade) povstál gróf Albert Apponyi, ktorý celý tento zákonný návrh hneď počal posudzovať z toho stanoviska, či krajina môže-li mať dôveru ku včulajšej vláde, lebo že práve vo včulajších okolnosťach krajina má zapotreby silnej, múdrej,

obozretnej vlády. Osoh jeho reči bol ten, že národná strana vláde rozpočet nepovolí, ponač ani vláda, ani vládna stránka neni sú síce na to, aby prospešne rozlúštily otázky, ktoré pochádzajú zo súrných potreb národa. Lebo ku zdarnému rozlúšteniu týchto otázok bolo by zapotreby svornosti celého národa; vláda však cirkevnou svojou politikou len nesvornosť zapríčinila v národe, a jednotu v národe pokazila. Že posávať síce všetky vlády v Uhorsku mali väčšinu hlasov v snemovni, a navzdor tomu predsa neboly v stave nečo užitočného spasonosného vykonať.

Včulajšia ale vláda je neschopná zaviesť náboženský pokoj v krajine; najsamprv sľúbila, že v istom určitom čase donesené už zákony do života uvedie — a ani včul nič nechce očuf o tom, aby sa nejako pojednala. Zamýšľa síce previesť cirkevno-politické zákony, ale čo je k tomu nevyhnutelnou podmienkou, to ešte ani nezapočala týmto spôsobom tú galibu, ktorú už na krajinu uvalila, ešte zväčší.

Lež ani včulajšia snemovňa neni schopná nejakého ústrojného účinku, aby totiž krajinské galiby odstránila. Väčšina v snemovni vždy závisí od zlej alebo dobrej vôle jedného národnostného húfu, alebo od toho, či nektorá oprotivná stránka v snemovni sa dôkladne dostaví. Tomuto by môhly odpomôcť jediné nové voľby tak, že by vláda už pred časom snem rozpuštala, a nové voľby nariadila. Keď ale patríme na ten boj, ktorý sa vedie pri doplnovacích voľbách, kde cirkevní mužovia proti štátnej auktorite, vládni ale korteši proti cirkvi a proti kňazom ľud dráždia a popudzujú, tak sa možno obávať toho, že krajina do veľkých mravných zmätkov upadne.

Takto a v tomto smysle rečnil gróf Apponyi. Za ním iní ablegáti z ľavej strany vláde výčitky robili a vládu napádali. Ministerský predseda barón Bánffy bol prinútený povstať a im odpovedať, ale tak slabo že sa oprotivná stránka len rehotala. To sme už dávno znali, že včulajšia vláda je, čo sa duševných vloh týka, nemotrná. Práve včul mal tú najlepšiu príležitosť ministerský predseda dokázať svoje vlohly, svoju schopnosť. Len že pri takejto dohade i schopnejši mužovia bývajú vystavení na prôbu; slabí ale a neschopní neni sú v stave tú prôbu vydržať. Tak sa stalo i s barónom Deziderom Bánffym, v celej nahosti ukázal svoju neschopnosť. Môže byť neкто chýrečným štátnym mužom, bez toho, že by bol veľkým rečníkom; a zas i naopak sa má vec: výborný rečník nie vždy i výborným politikerom. Lež dozaista výtečný štátny muž, keď i nezná krásne vystrojenú reč predniesť, sú aspoň v jeho

reči myšlienky, zásady, je v jeho reči bohatý obsah, ktorý potom, čo mu v krásoreči chybuje, vynahradí. V tomto ohľade však ministerský predseda vyšiel na haňbu.

Ovšem bola to tráplivá poloha, keď vodca väčšiny na sneme svoju na myšlienky chudobnú reč medzi posmechom ľavej strany dokončil. Pravdaže je to celkom iná vec, nejakú malú stolicu v Sedmohradsku násilnosťou spravovať, a zas celkom iná snemovňu jednej celej krajiny viesť; lebo tam, čo mu chybovalo na rozume, vynahradil násilnosťou; tuto sa to ale nedá tak robiť. Uznáme síce úprimne, že barónovi Bánffymu sa snáď nikdy ani nesnívalo, že by on bol jedným ministerským predsedom; k tomu ho len nešťastlivé politické pomery doprovdavily, postaviac ho na čelo takých povinností, ktorým zodpovedať neni v stave. Takéto bremeno niesť on nemá ani sily, ani schopnosti. Smutným následkom toho, že je takto obťažovaný, je ten, že nie len Bánffy klesá pod tým pre neho prifažkým bremenom, ale velice trpí i ministerská auktorita. I sama ľavá stránka ľútosť cítila nad ním, keď videla a očula, jak tráplivo sa trepoce. Slobodomyseľnú ale stranu haňba prvého nezdaru opravdive zrazila. Jestli že vodca nezná odôvodniť ani tú dôveru, na základe ktorej môže úfať, že ho väčšina bude podporovať, čože môže od neho úfať táto strana v ťažkých rozhodných okamženiach. Častokrát nad bitkou rozhodne to, že sa vodca vedel vynajst. Ale jako žeby môhol obstať v ťažkých dejepisných okamženiach, kto i v malých vecách dokázal sa byť malým.

Veď jeho včulajšia reč nebola nič iného, jako opakovanie tých myšlienok, ktoré ministerský predseda už vtedy vyjadril, keď i seba i celé ministerstvo snemu bol po prvýkrát predstavil. Po takomto nezdare snáď i Bánffy nahliadne, že ruky jeho sú prislabé držať úzdu vladarenia, a viesť zákonodárstvo. Takú tedy úlohu vzal na seba, jakej jeho sily odolať nevládu. Z toho zástoja, jaký hral Bánffy pri tejto príležitosti, zrejmo vysvitá, že je neni schopným viesť záležitosti krajiny, a nezadlho, keď by i sam nechcel, bude prinútený svoje miesto inému, schopnejšiemu odstúpiť.

Výčitky.

*Cože vzdycháš ľudu biedny,
Čo vylievaš slzy horké?
Pájany si žitia jedmi,*

Rýpeš v ztuchlej chleba kôrke?
Darmo kviliš, darmo, darmo.
Sáms' nastrčil šiju v jarmo,
Sám si chcel, by lotrovia
Boli tvoji pánovia.

Bácha ti včul v srdce bácha,
Hryzie, bodá hej svedomie,
Že Lucifer je tvoj brácha,
Žes' podporil hry paromie.
Hrozila ti zkaza istá,
Predsa s' predal pravdu Krista,
A satana sluhovi
Pomáhať bol s' hotový.

Bolí Ťa včul, vidím, vidím,
Ľuľok besný hoj! nechutná,
Ktorý s trusom hadím, hydím
Pchá ti vrahov zlost ukrutná.
Bolí Ťa včul, bolí, bolí,
Že čert brúsi v duše poli.
Lež čo toho príčinou?
Vyvolenie zlosynov.

Trápia Ťa včul, moria žiale,
Že vymlžúc tvoje špičky,
Neznabožstva moci, šiale
V chrámy mecú divé piky.
Nuž kto vinou, že hľa peklo
Neprávo hlavne sype vzteklo?
Tvoj neverný vyslanec
Zažal modlám kahanec.

Strihá ti už, v ľadvi páre,
Pozdvihnul si hrdých bašov.
Zhanobený Boh Ťa zkáre
Pre nepravosť tých Judášov.
Mrndolí ti úžas bradu,
Že za bryndzu, sklienku smradu
Zoltals' mäkkým sprostákom,
Vrhnuť cirkev ľajdákom.

Za žranicu, za hrst kostí
Znevážil si hodnosť práva.
Teraz vidíš, jak Ťa hostí
Liberálnych diablov správa.
Teraz cítiš britké meče,
S nimiž tyran vieru seče!
No nestonaj, vypi len
Zhubnej voľby horký blen,

Kde máš hory, šire doly,
Čo slúbili šiflikáraia?
Hoj! bedár si psotný, holý,
Od bied sa ti vlasy paria.
Kde je zlato, rýdze striebro,
Čo hlásalo vlády rebro?
Panské pysky prázdny krám,
Púhy podvod, číry klam.

Za gulášik, podľú zlatku
Svitla drakom sláva všecká.
Teba birka perú v jatku,
Sebe plnia panské vrecká.
Čo si vyhral hlúpy dobrák?
To, žes' otrok, hladný žobrák.
Vlci vlčia, hodujú,
Teba derú, drancujú.

Teba derú — už Ťa zdrali,
Neboráček, chudá kostra!
A keď už niet, čo by vzali,
Dušu pitve šabľa ostrá.
V jejích sieňach hurhaj, piesne,
Hej tvoj drobizg núdzou klesne.
Už nevládzeš bremeno
V slabé krky vloženo.

Čo hrmotíš, čo preklínaš
To tatárske hrozné plemä?
Či mozoliš, či zdochýnaš,
To mu jedno, srdca nemá.
Nech len jemu plúži šťastie,
Nizkym vrstvám bodlač rastie!
Slováčkovia zmarení
Nech sa húznia v súžení.

Vezmi kapsu, obleč handry,
Hoď sa v šire diale sveta!
Bo tyranstvo zbije, zkantri,
Boha voľno vzývať nedá.
Hybaj do hôr, v divé kraje,
Tam istejšia sloboda je,
Než vo vlasti uhorskej,
Z pohančenej, židovskej...

Počkaj, postoj, napni silu,
Udri na sbor liberála!
Bráň dedictvo, sviatosť milú,
Poraz, kto Ťa v bahno vála!

*Čo ti zhlty vláadne borby,
Môžu priniesť nové voľby,
Hmyz, potkanov pochová
Slavná stránka ľudová!*

Dlhomír Polský.

Na postriežke na sluky.

(Poľovnícky príbeh.)

V Hájikoch býval môj milý strýc Daniel, kde mal krásny majetok, a ešte krásnejší dom.

Dvanásť mesiacov v roku rozdelil medzi hospodárstvom a poľovkou. Keď len môhol, pochodil les, pole túlal sa do honbisku, odkiaľ neraz vrátil domov sa poškriabaný na tvári. Avšak výsledkom jeho roztomilých výletov bol aj iný; tomuto ale nie na toľko strýc Daniel, ako radnej krajčír sa tešil.

Takto krásne, premenlivo plinul čas. V starom z roka na rok v stupňovanej miere vyvíňovala sa poľovnícka chuť, a ani si na to nepomyslel, že tak rýchlo sa pomínie.

A ver sa to prihodilo! Jedno malé zvieratko urobilo si s ním žart, že na kliniec zavesil zbraň, a viacej sa na poľovku ani neozrel.

Stalo sa to v jar, keď prišli sluky.

V jedno krásne jasné odpoľudňá išol som na koni do Hájikov na návštevu. Starý práve chodil okolo plotu hydového dvora, lebo jednému zlostnému jastrabovi zúriva chuť prišla na mladú kuracinu, ktorej — pomimo reknúc — ani on nebol nepriateľom. Jak ma zbadal, zdrapil ma s koňa a s tak náruživou radosťou ma objal, že skoro som dych ztratil; sotva som bol v stave „dobrý deň“ vyšlabikovať.

— Vítaj, milý synku! To je veľmi pekne od teba, že sa i tuto ukážeš. Ver mi, už hlava mochoom započína zarastať, od dlhej chvíle.

Potom ma pojal a voviedol do izby.

Tá dobrá dušička, Judka to tetka a kočiš Miško, za jedno okamženie sa ztratil; jedon do pivnice, a druhá do potravnjej komory. Potom pri žltom vinku, jako zlato, vonkoncom sme posudzovali filoxeru, preklínali sme ministra finansov, a konečne sme prešli na poľovačku. To bol milý predmet rozhovorky starému.

— Strýčku Daniel! riekol som s kožovej pohovky, na ktorej som rozvalený ležal. Tu sú sluky! Keď nemáte nič proti tomu, v nektorý deň môžeme výnsť.

— Už jakože by som mal nečo proti tomu! Nedbám, keď hneď i zajtra pojdeme. Ale predsa jesto jedna chyba, a to je tá, že na sluky som posávad ešte nepoľoval. Zvláštne to síce zneje, ale je pravda.

— To nerobí nič, milý strýčku! Len treba dobre namieriť na vtáka a dobre držať flintu.

Povedano — urobeno! Starého ešte v ten večer som so sebou vzal a na druhý deň odpoľudňá, vyšli sme do lesa. Brezina, ktorá sa popod dubinu tiahla, pre hojnosť zveriny bola mi najmilejším poľovníckym okrosum. Srn, líšek, zajácov bolo hojne; v jar ale slúžila za dočasné bydlisko ľahajúcim slukám.

Tu sme chceli dočkať, keď večer potahajú.

Strýca Daniela som umiestnil medzi husté kry pri jednom potoku, odkiaľ na pravo na ľavo výborne sa môhlo strielať; sam o sto krokov nižej idúc utiahol som sa pod jednu priestrannú divú hrušku.

Bolo to milé jarné odpoľudňá. Medzi pučiacimi stromy vlašný vetriček posukoval, na svojich krídlach prinášajúc čerstvú vôňu, ktorú budiaca sa príroda dýchala. Nebeská obloha, jako nejaký sklenný zvon prikrývala zem. Milý vtáci štebot sa rozliehal po lese, ktorý, keď sa večer blížil, vždy bol zriedkavejším, a konečne zatíchol. Na odpočinok sa utiahlí tí milí speváci; len tu a tam pinka ešte švehotala, a drozd zvučno hvízdal, jako svoju páru vábil. Ozávojený obraz slnka ešte raz sa zablesknul, potom zmizol za západnou refazou hôr. Neobyčajné nemé ticho pokrylo vidiek, len šuškanie vetrička bolo očuf medzi parohami, nezadlho i to odletelo.

Vzal som flintu do ruky, a pozrel som či je nábitok v poriadku, a pozorne som hľadel do večernej mrákavy. Bledá tvár mesiaca, s chladným úsmechom dívala sa dolu z neba, na ktorom len včul sa ukázal.

Prišol už ten čas, keď maly sluky tiahnuť... Opustil som moje miesto, aby som si súcejšie vyhľadal, keď jedon silno zvučiaci výstrel zahučal v drie-mavej tichosti. To bola flinta strýca Daniela. O dve minuty poznovu sa ozvala; potom tretí, štvrtý, piaty výstrel zarachotil a síce dosť rýchlo jedon za druhým. Veľmi podozrivým sa mi zdalo toto ustavičné pálenie, ponevác som vedel, že sluka tak rýchlo netiahne. Zvedavosť sa ma zmocnila; vzal som na pleco flintu a rýchlym krokom som sa ponáhľal ku potoku. — Keď som vystúpil z húšťavy, opravdu smiešny výjav sa mi predostrel.

Na poľánke v driečniku s vysúkanými rukávmi stál strýc Daniel. Nohy rozprestrel a z pod stiahnutého obočia tak bojovne hľadel do svitu, jako keď by proti jednej stotine kozákov kommandiroval nápad. Klobúk jeho visel na jednom hlôchu. Pred ním na právo a ľavo hromada nábitkov sa bielilo. Celkom sa rozohrial a štica prilepila sa mu na zpotené čelo: Jaknáhle ma zazrel, utrel si tvár a trpkó mi riekol:

— No veď tvoje sluky ani guľka z manlichera (nová flinta) by nedostíhla, tak rýchlo letia.

Sotva odznelo jeho posledné slovo, zas schytil zbraň.

Strýčku Daniel. Pre Boha, čo robíte?

— Sto čertov, nuž strielam na sluku. Či nevidíš, že tamto letí!

Zachvátil ma popud smiechu s hlasitým rehotom som sa svalil na zem. I mesiačik dôverne sa usmieval na tento zajímavý výjav.

— To neni sluka — riekol som vstávajúc, lež...

— Nuž?

— Lež netopier.

— Ba do hroma! Netopier? — Tisíc striel, tedy na tieto prekliate potvory som ja strielal skoro pol hodiny?

— Veru to neni ináč, milý strýče Daniel!

— Osúdna to vec, môžem ti povedať! odkedy je svet svetom, taká potupa sa ešte neprihodila synu človeka, miesto sluky, na netopiere strielať. No veď ani mňa viacej nevidí tento les!

S tým složil zbraň, prišol ku mne a mrzuto mi do tvári hľadel.

— Ty synku, jestli že to nekomu povyprávaš, hneď utečiem do Kaukazie.

— Neurobil to.

Keď som v lete navštívil, so smiechom ukázal mi na jedneho rozpiatého netopiera; tohoto držím, praví, na pamiatku oného žartovného výletu.

Z poľovačky ale na veky sa zriekol.

Dlhánsky jager,

CHÝRNIK

— **Džoby bývaleho srbského kráľa Milána.** Z Belgrádu sa píše: Niet na to výhľadu, aby kráľ Milán tak ľahko sa mohol navrátiť do Srbska, pretože cár Mikulaš dôvernou cestou dal na vedomie kráľovi Alexandrovi, že jaknáhle by Milán na srbskú zem stúpil, náhle mu zavesí pravotu na zaplatenie dvoch miliónov rublov, ktoré kráľ vo volga — kamánskom banku zdvihol a dal intabulovať na majatok srbského kráľa; tento súčet jeho nebohý otec (cár Alexander III) Milánovi len na prosbu srbského regenstva povolil jedine pod tou podmienkou, že Milán na svoju statočnosť sa zaviazal, že na územie srbské viacej nestúpi. Nebohého cára to veľmi urazilo, že jedon panovník, nič nedbajús o svoju statočnosť, úprimnosť cárovu takýmto spôsobom zmariť. Cisár Mikulaš však neni náchylným strpeť, aby Milán ďalej pokračoval netrestane svoje figle. Ináč Milán má galibu i s grófom Breyím, nemeckým to vyslancom, ktorý pred tým cez mnohé roky zastupoval Nemecko v Srbsku a bol v dôvernom priateľstve v Milánom. Následkom tohoto veľkého priateľstva bolo to, že Milán si požičal od neho na svoje kráľovské slovo 500000 frankov na smenku, ktorú mal za štyri roky naspák vyplatiť, lež Milán neplatil, v minulú jeseň gróf Brey osobne prišol do Belgrádu požadovať svoju požičku. Milán ho pojal na polovačky a sväte prisľúbil, že za tri mesiace zaplatí celú dlžobu. Termín sa minul, ale Milán neplatil. Vtedy gróf Brey obrátil sa zrovna na kráľa Alexandra, prosiac ho, aby na tom stal, že by jeho otec zaplatil už raz dlžobu, lebo že ináč musí sa obrátiť k súdu. Kráľa síce nemilo sa dotknul list grófa Breyho, ale predsa nezamýšľa zaplatiť túto dlžobu zo svojho, pretože mu otec skoro všetky nasporené peniaze strovil.

— **Nový titul taliánskeho kráľa.** Aby taliáni, ktorí v severnej Afrike podmaňujú, väčšej vážnosti si nadobudli, Umberto, taliánsky kráľ, podľa chýru v najbližšom čase vezme si titul, »ethiopsky cisár.« Tento cudzozemský titul má byť nápadom ministerského predsedy Krispiho.

— **Zmrznutý statkár.** V Naláci v huňadskej stolici v Sedmohradsku sa stalo: Karol Nalaczy statkár neďaleko od križnej cesty peškom chcel vojsť do dediny, ale v hroznej zime sa svalil, a zmrzol na ceste.

— **Tanečná zábava na Čaci.** Čačanskí katolíci 17-ho februára veľmi podarenú tanečnú zábavu vydržovali, ako nám je známo na Čaci takrečenú prvú takúto na ktorej by bol čistý katolícky duch panoval. Neni čudo že druhá stránka (židovská?) nazvala tú zábavu: že zábava ľudovej strany. Nech žijú usporiadateli tej zábavy!!! Prvá bola, ale poslednia nie!

— **Stotisíc rubľov almužná.** Jedon kláštor mnišiek v Kazáne vyslal jednu mnišku do Petrohradu sbierať milodary. Keď mniška stála v bráne jedneho kostola v Petrohrade, v ruke držiac jednu deštičku, na ktorú podľa ruského obyčaja, sbierajú zobráci almužnú, pristúpil k nej jedon vznešený pán, a položil jej na tú desku hromadu banknôt. — 147 tisíc rubľov! — „Matičko, riekol tej mniške, tu máš sto tisíc rubľov pre kláštor, 47-tisíc rubľov ale, obráť na čo chceš.“ A potom náhle odišol. Ubohá mniška nevedela, čo si má počat s toľkými peniazmi. Známi jej radili, pretože

tak zvláštno jej tie peniaze byly darované, aby predbežne ich zložila u polícii. I tak sa stalo a nezadlho hlasila sa rodina prebohatého majiteľa jedného zlato myjúceho podujatia, a peniaze naspák pýtala. Majiteľ, ktorý ten milodar učinil, jako oni tvrdia, je pomätený na rozume. Ponevác tá mniška hneď oddala tie peniaze vrchnosti, včul tak budú zachádzať s nimi, jako s nalezenou vecou, ktorejžto jednu tretinu zaiste dostane kláštor.

— **Zamrznutý žralok.** Z Cirkvenice trochu nepravdepodobný chýr prišol do Rieky, že na morskom brehu našli jedneho zamrznutého žraloka (velikánsku rybu). Keď bol prítok mora, jakosi sa dostal do jedneho plytkého riečiska, ktoré osobitne stálo, tak, že nijako nemôhol odtiaľ do hlbokkej vody sa vymotať. Včul od niekoľko dní je tam zima, — tak že v tej plytkej vode skutočne zamrzol a biedne zahynul. — Na námestí ho vystavili, kam včul na diváky chodí ľud z celého okolia. Ten zmrznutý žralok na tri a pol metra je dlhý.

— **Nenadála radosť.** Anežku Tóth krásnu to dievku, v Árkosi, v jednej dedine aradskej stolici — ako sa odtiaľ píše — rodičia nechceli vydať za Imricha Köntéša, ktorý to dievča velice ľúbil a už viac kráť ju pýtal. Jedneho dňa zmizlo z domu. Darmo ju čakali domov, konečne otec išol ju hľadať. Ľudia na ulici s úsmechom ho napravili do domu Imricha Köntéša. Vstúpiac do domu veľkú svatbu tam videl, a za vrch stola sedela jeho dcéra s vencom na hlave. Tí mladí súc veľkoletí i bez dovolenia rodičov v poludňajších hodinách pred kňazom si vernosť prisahali. Starý Tóth z počiatku nechcel porozumieť, konečne však si hlboko vzdychol a dobre si pripil na zdravie tej mladej páry.

— **Hlavná výhra chudobného sklenára.** Z Piešťan sa píše: Hlavnú výhru žrebov „Jó szív“ vyhral jedon obyvateľ v Piešťanoch, menom Ignác Büchler, chudobný to sklenár, ktorý včul vo veľkej potrebe žil a preto i desať žrebov »Jó szív« bol založil. Keď čítal, že vyhral 10,000 zlatých od radosti zvalil sa zo stolice. Súsedia mu potom ponúkali peniaze, aby si žreby vymenil a cestoval do Budapešte zdvihnúť tých desať tisíc zlatých.

— **Vražda medzi hračkou.** V Topolí v Bácske jedon huf detí vyšol na pole sa hrať na vojákov. Rozdelili sa na dve strany. Jedna stránka vyvolila si za vodcu 14-ročného Pera Pejčina, druhá ale strana 12-ročného J. Zlatára. V rozhorčenom boji Zlatár jednou veľkou palicou uderil po hlave Pejčina, na čo tento tak prišol do jedu, že z poza sáry vytiahol dlhý nôž a malého Zlatára psychol do prs. Chlapec o niekoľko minút skončil.

— **Zastihla ho pomstva.** Zajímavý príbeh stal sa po tieto dni v Jakubovej, v jednej to malej dedine pri Munkáči. Tam bydliača Moškovička dostala 300 zlatých od svojho syna z Ameriky, čo ale pošta nechcela ináč vydať, len v prítomnosti hodnoverného svedka. Oná žena richtára z dediny poprosila za toho svedka, na čo potom vyplatili tie peniaze. Richtárovi však od tých čias v hlave vrteľo. Porád si na tom hlavu lámal, ako by tu ženu olúpil o tých 300 zlatých. V minulý týžden konečne sa odhodlal. Vrútil sa do domu tej ženy; poviazal ju, peniaze ale vstrčil do vačky. Už sa pohol domov, keď ho strach nadišol, že ho tá ženska, ktorú nechal na života, ho dozaista obžaluje. Vrátil sa naspák, aby obesil túpoviazanú ženu. Aby sa ale presvedčil či je povraz dosť silný, na sebe chcel oprobovať, a zavesil sa. stolec však s pod nôh sa mu vyšmíknul a

a tam ostal viseť. Poviazanú ženu dievka, keď sa z priadek domov navrátila, oslobodila, richtár ale na ten čas už bol mŕtvý.

— **Popíchané dievčatá.** 26-ho februára na uhle Jozefovej ulici a Jozefovej kružnej cesty prechádzaly sa Alojzia Šaphútl a Maria Šuchtál. Traja mladí ľudia išli vedľa nich, z pomedzi ktorých jedon, ktorého jeho kamaráti volali Tonkom, vrátil sa naspák, a vyťahnúc nôž, napadol tie dievky, ktoré s krikom utekali do susedného domu pod číslom 48 Jozefovej ulice, kde bývajú. Ten mladík za nimi bežal a na dvore ich dosiahol a sem a tam ich nožom popíchal, zvláštne Alojziu Šaphútl, ktorú na hlave, na pleci a na krku a na pravej ruke veľkú ranu spôsobil, to druhé dievča na hlavu dostalo od toho zúrivca jednu ranu. Na veľký krik vybchol domovník Ludvík Nagy a vidiac nebezpečenstvo chytil palicu a šiel proti tomu zúrivcovi. Lež i domovníka poranil na ramene a potom otvorenou bránou utiekol. Prečo napadol tie dievčatá, posávad polícia ešte nemôhla to objasniť. O tom opovážlivcovi posávad len toľko vedia, že je vysoký, suchý, s belavými fúzami a vlasý.

— **Výprava ku severnej točni.** Zo dňa na deň rastie počet tých, ktorí chcú vziať účasť v tej výprave ku severnej točni, ktorú navrhujú na 1896 rok. Mnohi chcú vziať účasť v nej na svoje vlastné útraty. Výprava predovšetkým má zapotreby obratných maliarov a fotografov, námorníkov, a lekárov. Zvláštne dobrých strelcov, a nadovšetko silných utúžených mužov, ktorí sú veselí a počasiu môžu vdorovať. Dopytovať a i sa predstaviť možno každodenne odpoľudňá od 1—2 hodín u Františa Chyle cis. kr. účtovného kapitána. Payer predbežne bude o tejto výprave prednášky držať a síce v Arade, v Temešvári, v Miškolci, v Košiciach, v Prešporke, v Sombatheli a v Sabadke.

Prenajatie jedného veľkého panstva. Gróf Ervin Schönborn viedenský to obyvateľ všetky svoje statky v beregskej stolici — vynímajúc lesy a vínice — počítajúc od 15-ho januára toho roku — jako sa odtiaľ píše — na 30 rokov dal do nájmu za 120 tisíc zlatých ročitej arendy millionárom dr. Kohnerovi a Csányimu. Do nájmu daný statok činí tisíc honov, nájomná cena od hona je 4 zlaté. Arendátori v Munkáči budú stále bývať.

Zima v Taliánsku. Taliánske noviny strašné chýry prinášajú o veľkej zime v Taliánsku. Po tieto dni v Neapoli bolo — 15 stupňov, v Turine — 10, v Valentinoch — 21 stupňov zimy, Zo Sicílie tiež veľkú zimu oznamujú. V Mesine je veľká zima, silný víchor a ustavicne snáh prší. Olejové, citronové a pomarančové stromy sú snahom pokryté. Viacej jazer zamrzlo až do dna. Nekoľkých sedliakov zmrznutých nalezli.

— **Živý pak na pošte.** Z Vesprímu píšú o následovnom podivnom príbehu: 21-ho februára veľký zmätok zapríčinil v tamejšom poštovom úrade jedon pak, ktorý mal viesť ďalej. Jedon nosič doniesol ten pak, jako tvrdil dostal ho od jedného mladého človeka, ktorého nezná. Na paku bol nápis do Budapešte na jedného prednejšieho pana. Keď ho položili na váhu poštová slečna vyslovila, že takto nemôže ísť. Pak totiž bol veľmi ťažký a nebol dobre zaobalený. Úradníkovi prišlo na um, že snáď by bolo dobre nečo z neho odňať, a lepšie ho zaobaliť. Nosič pristal na to. Pak otvorili. Ale z paku vykúkalo jedno malé usmievajúce sa dieťa, na prsách majúc následovnú cedulku: „Dobrý deň, milý otče. Prišol som.“ V zmätku pošťari ani nevedeli, čo si majú počať. Len toľko vedeli, že

ten pak ani takto, ani nijako nemôžu expedirovať. Upovedomili o tomto predstaveného, a tento zas políciu, ktorá pravdaže vzala dieťa pod svoju opateru, a zaviedla vyšetovanie. Do večera nemôhli sa ničeho dozvedieť, ale jesto nádej, že sa dozvedia, kto ten pak na poštu chcel zadať. Nápis paku predbežne v tajnosti držia.

— **Veno slečny Kupeckej.** Vdova Kupecká mala menažeriu t. j. zverinec, v ktorom rozličné divé zvieratá boli, ale pri tom mala i jednu krásnu dcéru. Slečna Julia sa viacej zaoberala s krotiteľom zvierat, nežli s divými zvermi. Následok toho bol ten, že keď menažeria prišla do Segedína, slečna Julia dá na vedomie svojej matke, že jestli sa to matke aj nelúbi, že sa ona vydá za svojho Romea. Kupecková však nechcela vydať svojej dcére dedictvo po otcovi. Zákon ale pomôhol slečne Julie, a nariadil, aby sa dedictvo slečne príslušné vydalo. V menažerii sa dostavily medzitká vrchností, aby exekvovali rozhnevanú matku. Na to zúrivá matka otvorila koterce divých zverov a poukázuc na oslobodené divé zvery s posmechom rekla: „Vezmite si, jestli môžete!“ S tým zasotila dvere a vyšla. Segedínska polícia v tomto rozhodnom okamžení povýšila sa na výšku polohy, policisti silno reterirovali. Rozhnevanú ženskú len ťažko môhli mať k tomu, aby umelecký spustila železnú mrežu kotercov, výbor ale ponáhľivo sa odstránil, vysloviac, že dedictvo sa exekvovať nedá, lebo veľmi kúše. Slečna Kupecková včul sa obráti ku sirotskej vrchnosti.

— **Tisíc zlatkový telegram.** Z Koložváru telegrafuje sa následovný pád: Pred pár dňami jedon viedenský kupec na statok dostal z Kološvára telegram s podpisom jedného dobre známeho jednatela, aby hneď poslal tisíc zlatých. Kupec telegrafične aj poslal tie peniaze, ktoré jednému človeku — ktorý sa dostatočne ospravedlnil i výplatili. O niekoľko dní kupec prišol na to, že ho ošudili, lebo ten známy jeho jednatel vtedy v inom meste bol a takto ani nemohol pýtať peniaze z Koložvára. Ošudný kupec odcestoval do Kološvára a hneď započal vyšetovať. Na radu jedného advokáta odcestoval s tým krčmárom do Marmaroš-Sihote, u ktorého ten kmin bol na hospode, kde býva ten jednatel v mene ktorého stalo sa to klamstvo. Pán krčmár na ulici poznal toho klamára, ktorého hneď zdrapili. Klamára zovú Davidovičom, jeho poctivá rodina peniaze hneď vyplatila a tak klamára pustili na slobodu.

— **Nepriateľ papierných zlatoviek.** Od kedy sa v obchode množia kovové peniaze, častokrát možno očuť že hromžia na strieborné zlatovky, lebo ťažko je, ich nosiť; že aby ale neкто bol mal nepríjemnosť i s papiernými zlatkami, to sme si nemysleli. Včul sme sa dozvedeli z následovného ozyvu:

V berničnom úrade vo Fraštáku nechcú prijať papierové zlatovky. Onehdy jedon chudobný človek medzi inými peniazmi svoju daň chcel platiť i štyrmi kúskami papierových zlatoviek. Kasír však sa vyjadril, že on viacej papierove zlatovky neprijme. Ubohý ľud sa tedy veľmi naľakal, lebo si myslí, že papierové zlatovky už viacej neprijmu. Ako prišol ten berničný úrad k takému nepriateľskému náhľadu, to neznáme; ale patričným vrchnostám by sa zišlo dozvedieť sa, lebo takéto zachadzanie veľký zmätok zapríčinuje.

— **Pred väzením zutekal v smrť.** V Teháni (Abaujs. stol.) — ako sa odtiaľ píše — prisny súd na sebe vykonal jedon kočíš. Svoju gazdovi maličkosti pokradol a do rúk žandárov prišol, ktorí ho na stanicu vedli, aby ho po železnici doprovodili do Košic.

— Grófska slečna panska komornica. Smutný výjav uplynul 14-ho februára pred trestným súdom v Ríme. Na obžalobnej lavice sedela 28 ročná grófska slečna Klarisa Strozzi krádeže obžalovaná. Keď prišla na svet, jej rodičia boli bohatí, ich dom patrila medzi najskvelejšie v Ríme. Gróf Filip Strozzi neskoršie utratil svoj majatok a so svojou manželkou, makesou to Biondy utiahol sa do Bolone, kde v tých najskromnejších okoličnosťach žil. Klarisa ešte pred dvoma rokmi žila u svojich rodičov, potom išla do Katanie, k jednej priateľkyni s ktorou za istý čas zdržovala sa v Kastellamari potom pretože nechcela sa vrátiť do rodičovského domu, išla do Rimu, kde stala do služby za komornicu. Asi o dva týždne ztratil sa jej panej jedon drahý prsteň a iný klenot. Domáci dávali na ňu pozor, a nezadlho zbadali, že komornica jedon diamant, jednu perlu, jedon drahocný prsteň zanesla ku klenotníkovi, u ktorého z týchto predmetov narídila nový klenot. Grófska slečna darmo sa božila, že ona všetky tieto predmety dostala od jednej svojej priateľkyni, zdržali ju. Na poslednom pojednávaní boli prítomní všetci tí rímski, veľmoži, ktorí jednú v paláci grófa Strozziho boli každodenne hosťami a v záujme obžalovaného dievčata vyznávali, ale najviac mohli to povedať, že smutný osúd rodiny a nešťasná láska zbavily ju zdravého rozumu, a že preto není vinná za svoj skutok. Ponevác i lekári sa takto vyslovili, súd to nešťastné dievča len na dvanásť dní do väzenia odsúdil, a i to jej zarátal do väzenia, pokým sa proti nej vyšetovanie viedlo.

DOPIS.

Od Trenčína.

Ctený pán Redaktor!

Zima vydržať musí svoje. Toto prislovie pravým dokázalo sa u nás. Na sv. Vincenca v januári mali sme kalúžky po cestách, a teraz 18. februára takú zimu máme, že klinec vyskakujú z dreva. Není divu, že pri 20 grádovej zime všetko skáče. Skáču klinec z dreva, skáču sedliaci pri prácach v hore, no skáču i Trenčania pri muzike. Spolok katolíckych tovaryšov tiež skákal 10. februára na zábave dobre usporiadanej. Prednáška a spev dobre vypadly; chutno sa i poskočilo a pekných pár zlatých sa odložilo ku podpore našich usilovných tovaryšov. — Spravujúci výbor stoličný zas 11. februára skoro vyskakoval nad tým noriadením ministerstva vnútra: aby sa vraj na ministerium oznámily okresy a mená tých pánov, ktorí od 1. septembra tie nové matriky viesť majú. Výbor stoličný naplašený bol nad tým, že ministerium tie nové matriky odovzdať chce pánom notárom a sice *bez patričného platu*. Pán minister vnútra počíta vraj na „horlivosť a ochotnosť“ pánov úradníkov, aby vraj páni úradníci, zvlášť notári, zdarma viedli tie nové matriky. My nevieme, či páni úradníci budú mať tú „horlivú a horúcu lásku k vlasti,“ ktorú od nich p. minister predpokláda. Ono to ťažko pôjde s tými matrikami; lebo — ako trenčianske noviny píšu — doba tá sa už dávno pomínula, keď úradníci *bez platu* zastupovali úrad svoj, čo „nobile officium.“ No nech nám teda ukážu naši svobodomyseľní páni, ktorý z

ných povedie nové matriky *zdarma*, zo samej horúcej lásky k vlasti.

Nový náš p. farár, Štefan Učnay, ktorý — ako vieme — i od židov bol volený, 14. februára mal inštaláciu. O 10. hodine odovzdať mu teplanský p. farár, Anton Kropáčy, klúče a knihu evanjeliuma; nový pán farár mal potom kázeň a sv. omšu. Popoludní o 2. hodinách dával p. farár náš inštaláciu v hostinci u „Barana.“ Sišlo sa 100 povolaných hostov, medzi nimi i p. župan Szalavszky, podžupan Baross a mnohí iní páni. Jiedlo a pilo sa s chuťou. Prvú zdravicu vyniesol nový náš p. farár, na pápeža, kráľa, biskupa, fíšpána, na patrónov a na hostov. Ďakoval p. farár patrónom svojim, že ho vraj láskavo „vzdvihli z malicherného kruhu jeho;“ sľuboval, že bude rozduchovať „ducha pokoja a utišenia“ a sice „bez všetkej náboženskej úzkoprnosti;“ že usilovať sa bude z hlbín duše svojej „nádeje patrónov svojich“ vyplniť. — Potom pán fíšpán vstal hore a riekol, že slová p. farára „uchvaťujúci dojem“ učinily na neho; vidíme vraj, že sme „múdreho kat. kňaza dostali;“ odporúčal lásku k vlasti a ku štátu — ako sa to už pri hostinkách robieva; rečnil p. fíšpán o velebnosti zásad „našeho“ náboženstva, o škodlivých bojoch náboženských, (ale kto ich začal, to nepovedal;) riekol ďalej: Zdravica pána farára je vraj papršlek svetla v takom čase, keď jedna čiastka kňazstva tmú nenávisť rozširuje (p. farár bolešovský sa tu nerozumie,) a zaslepeno ženie sa proti všetkému (židovstvu? nie) čo základ štátu a cirkvi tvorí. S dôverou očakáva vraj účinkovanie nového otca duchovného, lebo vie, že cieľ p. farára záležať bude nie „v majstrovskom vyvolávaní škodlivých nesvorností,“ ale v spoločenskom pokoji. — U nás teda papršlek svetla a pokoja zasvietil v hostinci u „Barana.“ Aspoň sa nemusíme báť vojny, ako v Nitre. Farári, ktorí za ľud ubohý sa vynakladajú, sú rozširovatelia tmy a podkopávajú vraj základ štátu a cirkvi; no farári hostinky vystráajúci a so svobodomyseľnými pánmí držiaci sú mohútna podpora štátu, cirkvi a hostincov. Z reči p. fíšpána teda vidíme, že civilné párenie, nové matriky (ktoré zdarma žiadon vlastenc nechce viesť,) beznáboženstvo, prestupovanie na židovskú vieru: to je základ štátu a cirkvi.

Konečne pripomínam, že — dľa chýrov — každý okres má dostať nový daňový úrad, aby každý ľahšie mohol platiť zväčšené porcie. Keby už len bolo odkiaľ. Kešeňa prázdna u našich gazdík a žalúdok? — nuž v tom cigáni hrajú, ako na fašiangy.

Konfráter.

Od Nitry dňa 16. februára.

Velactená Redakcia!

S jakou zafatou nenávisťou prenasledujú vyššie krajinské úrady všetko to, čo je katolíckym, — a to nie len v politike, kde nám zákonami habú sviatosti, ale i pri tichých jednoduchých spolkoch: tomu máme včul až veľmi kriklavý príklad my tuná v Nitre.

Známo že v Nitre niečo vyše roku založil sa katolícky kruh. A ponevác je to kruh ku slušnejšej a vzdelanejšej zábave, preto zapísali sa doňho i viacerí stoliční úradníci, ktorí sa ešte nenaučili hanbiť za svoje katolícke meno. Veď stoličným úradníkom, medzi ktorými sú mnohí ešte nežení, neslušno veru za celé večery vysedať v kaviarni alebo v krčme alebo na ešte horších miestach, preto oni vďačne pristúpili do katolíckeho kruhu, kde by sa mohli slušným

spôsobom zabaviť so vzdelanými ľuďmi. Takto však mienili oni: ale zrazu docela ináč súdi o tom pán veľký župan.

Keď totižto povstaly u nás chýry, že Latkóczyho vymenovať hodlajú za štátneho tajomníka raz ku obchodnému, raz ku vnútornému ministerstvu: doniesol náš jediný katolícky list »Szemle« tú zvesť, že on do vnútorného ministerstva vymenovaný bude, preto že obchodný minister, ktorý ho vzal k sebe na próbu, teraz už sa presvedčil o Latkóczyho úplnej nesúcosti k tomuto úradu, — pritom však redaktor úreťefne osvedčil, že túto zvesť z Budapešti dostal. Veríme síce, že nikomu nie je príjemným, keď sa mu nesúcosť vyhodí na oči: ale tomu je si vinnen Latkóczy sám, veď načo sa natíská do takého úradu, ku ktorému nemá schopnosti. A »Szemle« ho veru touto chybujúcou schopnosťou obdarit nemôže, ani jemu k vôli nebude ľahé, že takúto schopnosť má, keď minister obchodu vraví, že ju nemá.

Ale tu prihodí sa zrazu dačo celky neočakávaného. Vec túto pochitil pán veľký župan za zádrapku, aby donútil stoličných úradníkov vystúpiť z katolíckeho kruhu, a aby môhol takýmto činom dokázať svoju neprajnosť proti katolíckemu kruhu. Zrazu totižto počal sa robiť od veľkého župana nátlak na stoličných úradníkov, aby oni »vo svojom vlastnom záujme« vystúpili z katolíckeho kruhu, a keď sa ich budú pýtať prečo vystupujú, aby povedali že preto, pretože katolícky list »Szemle« nepriaznive sa vyslovil o veľikom pánu Latkóczy. Týmto spôsobom úfal veľký župan poraziť dve muchy na jednu ranu.

Ale tu trafila kosa na kameň, a neviem či sa ona dokonále nevyštrbí. Bo nitrianski občania nie sú náklonní snášať mlčky takúto nenávistnú nespravodlivosť, a protestujú proti nej dosiaľ len slovami, ale sú odhodlaní protestovať, keď byť musí, i skutkami. Rovne tak protestuje »Szemle« odhodlane, že ona od katolíckeho kruhu návody ani nežiada ani nebere, preto ani nesmie byť sodpovednosť za to, čo ona píše, uvalovaná na katolícky kruh. Nech si veľký župan za to, čo ona písala, ľahá vraj na sodpovednosť redaktora, ale nie toho, koho do listu nič. Preto v poslednom čísle hovorí celkom bez obalu, že áno v celej Nitre je všeobecne známou vecou, že sám pán veľký župan (katolík!) že teda on sám oslovil stoličných úradníkov čo sú v katolíckom kruhu zapísaní, aby »vo svojom vlastnom záujme« (t. j. ak nechcú zle obísť!) vystúpili z kruhu, a on sám im dal návod, ako majú svoje vystúpenie odôvodniť. A následkom toho poznamenáva na druhom mieste, že katolík v tejto krajine dnes zajtra bude už najpodlejším opovrheľom, a takým sa stane skutkami tých vládných mužov, ktorí i sami sú katolíci!

Ale pri týchto rečových protestoch to ono nezostane. Alebo katolík veľký župan prestane vyhánaf katolíckych stoličných uradníkov z katolíckeho kruhu, alebo údovia tohoto kruhu postúpa o krok ďalej a prejdú ku skutkom.

Pani veľko-županová je totižto predsedníčkou kresťanského dobročinného spolku v Nitre. Keď teda na opísaný nepriateľský skutok veľko-županov vzbúrila sa v katolíckom kruhu všeobecná veľká rozhorčenosť vybralo sa z katolíckeho kruhu poselstvo k pani veľkožupanke, rozložilo jej vec a dodalo, že pretože sa na stoličné úradníctvo nátlak robí zhora, a poselstvo úfa, že sa jej podarí známou jej obozretnosťou tento nátlak prekaziť, prosia ju o to. Ale spolu i dodali, že akby tento nátlak potrvál i naďalej, tenkrát je sa

čo obávať, že pri tej náramnej rozhorčenosti, čo sa katolíckeho kruhu smocnila pre toto docela neslušné zachádzanie s ním, udovia tohoto kruhu hromadne vystúpa z dobročinného spolku. Ale pretože pani veľkožupanka nemôže predsedáť v prázdnom spolku, ani by nechcela, aby sa kresťanský spolok šmahom premenil na židovský pod jej predsedníctvom, preto so ženskou chytrosťou nadhodila, že čo má do celej tejto veci dobročinný spolok? Ale tu sa jej dostala neočakávaná odpoveď. Bo poselstvo odpovedalo: že ano, dobročinný spolok nemá do toho nič, rovne tak ako ani katolícky kruh nemá do toho nič, čo sa píše v »Szemle.« A keď preda proti všetkému právu uvažuje sa za to zodpovednosť na katolícky kruh, následky tohoto bezprávneho pokračovania ponesie nezadlho i dobročinný spolok. A len preto, aby toto nastaf nemuselo, prišli ju požiadať o jej prosredníctvo. Na túto ražnú odpoveď zaslúbila potom vec usprosredkovať.

Včúľ teprv vysvitne, či pán Veľký župaň vyhútal si tento nespravodlivý nápad na katolícky kruh len sám, alebo či jednal z vyššieho návodu pána Latkóczyho alebo snáď jeho nádejného ministra. Jednal-li chyba samovoľne, môže od nátlaku upustiť, ale jestli jednal z vyššieho návodu: tenkrát on od neho nepustí, — a potom ani pani Veľkožupanka nevyhne nemilým následkom tohoto celky neoprávneného nepriateľstva. Keď teraz už všetko, i jej pán manžel, tak nenávisťne jedná proti každému opravdive kresťanskému a katolíckemu spolku, musí byť i ona prichystaná, že ak sa jej dobročinný spolok rozpadne, pominie sa i jej predsedníctvo, alebo jej spolok pretvorí sa musí na spolok židovský.

Neviem jakými cestami dozvedel sa liberálny »Netrauer Zeitung« o tomto rozhovore, vedenom s pani veľkožupanou. Ale ako to už u liberálcov obyčaj, že nepochopujú, ako sa opováži katolík proti nespravodlivému nápadu ešte ozvať, a prečo on, keď ho nabijú, nebozkáva urodzené ruky: tak robí i liberálny Neutrauer Zeitung; prevracia oči, zalamuje ducha, ktorý už ani ubohej nitrianskej chúdeži dobre činiť nechce. Ale na to mu odpovedá »Szemle,« že údovia katolíckeho kruhu nie preto vystúpa z dobročinného spolku, žeby ubohej chúdeži dobre činiť nechceli, veď každý múdry človek, keď si dom rozvalí, robí to len preto, aby na jeho miesto vystavil si nový.

Táto posledná poznámka dokazuje nad slnko jasnejšie, jaké vždy hľbsie a širšie prietrhly robí tento zefaty boj proti katolíctvu v celom našom spoločenstve, tak že sa všetky spolky ešte rozčesnú na liberálne a kresťanské. A teraz sme ešte len na počiatku tohoto boja? veď katolíctvo ešte len teraz sa prebúda. Čo z toho bude potom, keď sa katolíctvo raz dokonále prebudí, o to nech sa starajú tí, ktorí tak nepotrebné, tak ľahkomyselne a nerozvážené tento boj nasnovali! Katolíctvo je tu v krajine v toľkom počte, že sa o seba báť veru nemusí! Ale potom, keď tento nesvedomite podpálený boj sa rozprúdi, — nuž potom sa vy podvodne nedovoľavajte kresťanskej lásky a kresťanskej pokoja milovnosti. Veď keď ste vy vedeli, že sú katolíci až nazbyt pokoja milovní: prečo ste ich nenechali na pokoji, a naskočili ste na nich, a berete im vieru a sviatosti! My sme sa boja nedomáhali, ale nemáme ani príčiny, zľaknúť sa ho. Nás je väčšia sila, a vieru si prisám Bohu nedáme!!

Od Púchova (trenč. st.)

Náramnú radosť sme pocítili my voličia illavsko-púchovského okresu, keď sme počuli, že drahý náš pán ablegát Jurko Kubínyi, znamenitý hlas svoj počul dal na sneme. My v trenčianskej stolici vôbec navykli sme už k tomu, že páni ablegáti naši najmúdrejšie a najviac vyprávajú na sneme. Pan Urbanovsky za tých tricať rokov, čo na sneme hlavou kýva, mnoho krásnych rečí povedal: všetky jeho reči — ako chýry idú na krajinskej tisícročnej výstave budú v zlate vystavené. Najlepší rečník po ňom je náš Jurko Kubínyi. Keď v Trenčíne poradu držali a o obrane slobodomyselnosti sa radili, jednohlasne Jurka nášho za predsedu vyvolili; lebo tak mudro nikto nevie vyprávať, ako on. Dlho si náš Jurko hlavu lámal, kým stanovky svobodomyselnej strany pre celú stolicu vypracoval. Konečne stanovky tak vypracoval, že sa od slova do slova s prešporckými srovnávajú; ešte i miesto Trenčína, Prešporok čítali v tých stanovkách. Znamenitý remeseľník je teda náš pán Kubínyi. Reči svoje svedomito a bedlivo vypracuje a vždy po dlhej príprave vystúpi na sneme. Tak tiež 22. februára ohlásil sa s krásnou rečou. Keď Gróf Batthyányi Tibor v dlhšej reči napádal vládu a pochyboval, žeby od 1. septembra možno bolo nové matriky zaviesť; náš Jurko len toľko povedal: Majd meglátja. (Však uvidíte.) Tieto dve slovičky pána Kubínyiho ohromný výsledok spôsobily. Celá snemovňa pohýbala sa. Predseda snemovne, Szilágyi, sám musel zakročiť a Grófa Batthyányiho prosiť, aby sa slovami nikoho — mýliť nedal. Náš Jurko zostal ako obarený; celá snemovňa pustila sa do smiechu; pán Kubínyi pyšný môže byť, že len dve slovičky povedal, a taký ohromný výsledok docielil. Darma je; on sa výborne rozumie všetkým matrikam. Páni farári a dekaní na ľavej strane Váhu do ohňa by skočili za ním. Jedon z nich — ako zlé jazyky hovoria — osvedčil sa, že môže prijsť bárs rímský pápež, predseda vraj budem hlasovať vždy len na Jurka. My evanjelici lepšie si to rozmyslíme, či na evanjelika Jurku hlasovať budeme.

Volič.

Knížná polica.

Katolíckemu ľudu odporúčame nasledovné knihy:

„**Kráľovná Sv. Ruženca.**“ Mesačné sošity, vychádzajú 1-ho v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 halierov), Spisuje Štefan *Pironcsák* farár v Trstenej v oravskej stolici, u ktorého sa možno predplatiť.

„**Dom Svätý**“ čili „**Život Tobiášov.**“ Domom kresťanským k nasledovaniu predstavil Karol *Latasse* biskupský vikár v Nancy, v Lotaringii. Cena 85 kr.

Znovu vydáva: Fr. Richard *Oswald* správca fary na Teplej (Lenge o. p. Bélebánya). U toho istého vydavateľa je k dostaniu: **Ružencová knižočka.** Albána *Stolcza* **myšlienky o žoltári.** Cena jedného výtisku 15 kr.

Pod menom: „**Ježiš**“ priateľ dietok Modlitby a piesne pre katolícké školské dietky zostavil Štefan *Janovčík* farár likavský. Tlačou Karla Salvu. — Nákladom vlastným.

„**Blahoslavený**“ P. *Diego* z Cadixu kňaz rádu kapucinského. Spísal: P. Norbert *Stock*. Poslovenčil: Alois *Behúnek* farár lančársky. K dostaniu: V Trnave u Žigmunda Wintera.

LISTÁREŇ.

Na také listy, ku ktorým nenie pripoiená poštová marka, osobným listom neodpovedáme, odpovie sa len v listárni.

Naše noviny „Kresťan“ velebným Pánom v Kristu i erga sacra sú k dostaniu. kto by tedy zamýšľal si takto zaopatriť naše noviny, nech sa obráti na Redakciu „Kresťana.“

Prosíme našich ct. predplatiteľov, aby, keď chcú obnoviť svoj predplatok, alebo noviny reklamovať, vždy ráčili pripojiť nápisnú obalku.

Skalite. V. P. F. J. B. Vaše dopisy sa pre naše noviny nehodia, »Kresťan« len všoobecné čili krajinské záujmy do povahy berie, nemôže sa s lokálnymi pletkami zaoberať.

Nyitra-Udvarnok. Sz. J. 1 zl.

Drietoma. B. P. 2 zl.

Szepes-Körtvélyés. O. B. 4 zl.

Eperjes. F. J. 2 zl. — Baromlak 1 zl. S týmto soznávame

Alsó-Kubín. Fars. Úr. Prosíme zbytočné čísla naspák poslať, máme ich veľmi zapotreby.

Kis-Garam. N. N. S najväčšou ochotnosťou.

Bars-Cseke. V. P. Dr. R. R. Niektorými číslami nemôžeme slúžiť.

Alsó-Ruzsbach. Pre tlačovú chybu stál sa omyl. Od týchto čias v poriadku.

Selmeczbánya. H. J., Nagy-Bittse K. E., Vyszoka P. F., Kis-Ugics. Kr. J. Išol list.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na correspondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý počtový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Rozmary a žarty.

V lekárni.

Služka: „Prosím za desať halierov masti na pery pre moju paniu!“

Apatekár: „Vaša pani potrebuje mnoho tejto masti.“

Služka: „Pravdaže, preto jej idú ústa, jako namazané.“

Zvláštna premena smyslu.

Žena (k nemocnému mužovi): „Môj milý mužičku, predsa by bolo dobre, keď by si ty ohľadom majatku, tvoju poslednú vôľu urobil.“

Muž: „To je zvláštne! Od kedy sme spolu, vždy si ty mala poslednú vôľu, jako sa to len stalo, že včul já mám mať poslednú vôľu?“

Neprijemné sklamanie.

Študent: Nech čert berie tú krátkozrakosť! Myslel som si, že ku mne ide môj veriteľ a som vyhnal z domu listonoša, ktorý mi doniesol peňažný list.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.60—6.80 zl. Raž 5.40—5.45 zl. Jačmeň: na krm 6.00—6.35 zl. do pálenic 6.40—6.85 zl. na várku 7.20—8.20.

Oves: 5.90—6.50. Kukurica: 6.00—6.25. Proso: 6.20—6.80. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 11.00—12.00. Kopopné semeno: 8.20—9.50.

3. Strova: Veľká biela fizuľa 9.00—9.25; tmavá 7.00—7.50 okrúhla: 9.50—10.00., drobná 10.50— tarkavá 6.00—6.50. Šošovica 7—12. Hrach 9.00—10.50. Čistá 13.50—21— zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 2.10—2.20. Cibuľa 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržefem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 3.50—4.20. Lesné a horné seno 3.00—4.20 Slama. Na postielanie: 1.20—1.45. Žup 1.45—1.60.

6. Siatie: Červená ďatelina 50—65. Lucerna 35—50 zl. Jarní ladník 7¹/₂—7³/₄ zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 345 hospodárskych volov; 189 dojných kráv. Následovné boly ceny: Vyborná pára volov do jarma do 310 zl. Dojné kravy: za jeden kus 45—140 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 209 kusov oviec. Ceny: 12—18 zl. za páru, a 18—23 kr. za živý kilo. Sviný trh: za kilogram 45—46. V salašoch 14.575 kusov bolo umiestnená.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajca 27—33. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120 mc. Sianina 41.50—42., udená 48—49 zl.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hred sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížečky pre údy občianskych spolkov a knížečky splácováče.

Kus týchto 12 stranových knížečiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr.

Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek narídenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohlade môže zadost učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

NAJLEPSIE ZAHRADNÉ SEMENA

predáva

JÁN HYŽA

— umeleckej a obchodný zahradník —

V LIPTOVE SVT. MIKULAŠI.

Ceniky v nemecké reči tlačené nažiadosť zdarma.

Dobre praici.

1-3

OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VY-
LUČNE OZNAMOVÁCA PISÁREŇ VI-
LÉMA FRIEDENSTEINA (BUDAPEŠŤ,
BÁLVÁNY-U. ČÍS. 2.) PRIJÍMA.

Proti žaludkovým a
ladveničným nemocám,
zapchániu stolice,
bôfu hlavy, závratu,

zlatej žile, a zapchániu
čreva, majú veľmi dobrý
účinko tie už od 18 rokov
chýrne

„malacké, karpatské zdravotné pilulky“

složené podľa návodu chýrneho dr. Kvapila.

— Od lekárnička Jána Friedricha v Malackách pri malých karpátoch. —

Cena jednej škatulky 21 kr. jedného závitku so 6 škatulkami 1 zl. 5 kr. pri nefrankovanej posilke za kolek o 5 kr. viacej. Keď sa ku cene piluliek ešte 20 kr. priloží a celý súčet na poštovej úkazke odpošle, vtedy nariadená kofnosť kamkoľvek po celej države bez poplatku sa posila.

VÝSTRAHA! Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Ctený pán lekárnik! Mám česť vás po-
prosiť, buďte tak dobrý, pošlite 12 škatu-
liek z vašich karpátskych piluliek, o
dobrom účinku ktorýchžto som sa už
presvedčil a spolu aj iným budem od-
porúčať.

Pécska, 7-ho februára 1893.

S úctou

Dr. Edmund Temesi Rastler
okresný lekár.

Vysokoctený pan lekárnik! Prosim vasu
dobrotu, pošlite na moje meno z tých
vašich chýrnych a účinných »karpátskych
zdravostných piluliek« dva závitky po
pošte, ktorýchžto cenu ako i ostatné
poštové útraty s úctou vykazujem.

Strečno, 13-ho januára 1891.

Belušovský Vincent Baross,
r. k. farár.

Urodzený pan lekárnik! Prosim z vašich
karpátskych zdravotných piluliek mi 12
škatuliek s poštovou doberkou hneď po-
slať, aby sa ich už započaté riadne a
veľmi účinné užívanie nepretrhlo.

Senica, 5-ho januára 1891.

Ján Trnovský,
pravotár.

Buďte tak dobrý z vašich výborných
piluliek mi zas jedon závitek poslať, lebo
i u mojich veriacich dobre účinkujú.

Brodno, 3. apríla 1892.

S úctou

Ján Uskert,
dekan.

Urodzený pán lekárnik! Ráče mi zas
poslať dva závitky z vašich karpátskych
zdravostných piluliek, ponevác tie taký
chýr obsiahly v mojom okrese, že ani
v jednom dome sa bez nich nemôžu za-
obísť. Zvláštne sú užitočné pri ťažkosťach
veľkého čreva a veľmi napomáhajú trove-
nie u takých, ktorí ustavične musia sedieť.
Görgény-Szt-Imre.

S úplnou úctou

Dr. Karol Herberth,
okresný lekár.

Pošlite nám poštovou doberkou 10 zá-
vitkov z tých vašich výborných karpát-
skych zdravotných piluliek.

Vodový liečny ústav Kaltenleutgeben,
2-ho septembra 1894.

S úctou

Dr. Vilem Winternitz učbár,
vodový liečivý ústav v Kaltenleutgebene.

Urodzený pán lekárnik! Z vašich kar-
pátskych piluliek prosím mi na dolu pod-
písaný nápis 6 škatuliek — poštovou do-
berkou poslať. — Ponevác som už zvikol
v mojej rodine ich užívať, nemôžem sa
bez nich zaobísť, preto včul viacej na-
riadzujem, aby som bol na jedon čas za-
opatrený.

Krupina, 22-ho októbra 1892.

S úctou

Rudolf Gellér,
pravotár.

4-4

Urodzený pán lekárnik! Prosim z vašich
karpátskych zdravotných piluliek 2 zá-
vitky. Cítim veľmi dobrý účinko tých už
užívaných; chcem vždy ich mať na po-
hotove.

Jánoshida, Szolnokm. 14. apríla 1894.

S úctou

Pavel Fábry,
farár.

Z tých mne nevyhnutné potrebných a
z tých vašich výborných »Malackových
piluliek« prosím s obrátením pošty mi
poslať štyri obaliky poštovou doberkou.
Gyöngyös-Tarján, 26-ho októbra 1893.

Ludvik Mérhelyi,
dekan a farár.

Urodzenému pánu lekárnikovi Jánovi
Friedrich v Malackách! S úctou vás upo-
vedujeme, že naša milá matka, žena to
Pavla Antala 14-ho toho mesiaca umrela
v 80 roku svojho veku. Naposledí nalo-
žila nám, svojim deťom, aby sme vám
uprimnú vďaku vyslovili za tie pilulky
mnoho rokov poslané. S týmto vás pro-
síme, že i my tie isté pilulky donášať si
žiadame, a prosíme vás, aby ste nám
8 balíkov a 6 škatúl poštovou doberkou
poslali.

Tót-Komlós, 23-ho decembra 1894.

Susanna Antal.